

Tamara Ilić*

PROF. DR MARKO PETRAK (1972–2022)

Iznenada i za ljudske pojmove prerano, 17. januara 2022. godine, u Zagrebu je preminuo dr Marko Petrak, redovni profesor u trajnom zvanju Sveučilišta u Zagrebu, šef Katedre za rimsko pravo i nastavnik na nekoliko pravnoistorijskih predmeta. Nedavno, krajem 2020. godine, na savetovanju o granicama recepcije stranog prava, organizovanom na Pravnom fakultetu Univerziteta Union, bio je zainteresovani slušalac i autor teksta o kodifikovanju građanskog prava u postjugoslovenskom kontekstu u zborniku *Nomophylax*, čija se promocija održavala tim povodom.

Naučni profil profesora Petraka izgrađen je najpre učenjem klasičnih jezika u srednjoškolskom obrazovanju, zatim na studijama prava i filozofije na zagrebačkom Sveučilištu, kao i kroz dvogodišnje studiranje klasične filologije. Prve korake ka medievistici, koja će postati jedna od primarnih tema njegovog naučnog rada, napravio je u toku poslediplomskog školovanja. Familijarnost sa antičkim studijama i medievistikom s jedne strane, s pravnom naukom s druge strane, u kojoj se izdvaja sklonost ka filozofiji prava, spoj tako nekarakterističan i redak u današnje vreme, obeležava ceo naučni opus profesora Petraka.

U središtu tog opusa, kao naučna tema od najvećeg značaja, stoji recepcija rimskog prava, posmatrana iz svih onih aspekata koje je široko i gotovo renesansno znanje profesora Petraka, dozvolilo. Već u magistarskom radu istražuje *error in substantia* u rimskom i savremenom pravu, zatim pravnu prirodu zablude u rimskom i hrvatskom ugovornom pravu, rimske temelje hrvatskog stvarnog i porodičnog prava, rimsko pravo kao osnov ugarsko-hrvatskog prava, rimsku pravnu tradiciju u hrvatskoj pravnoj kulturi, kao i rimske korene hrvatskog prava uopšte, predmet dokazivanja u reivindikacionim parnicama u rimskom pravu i savremenim pravnim sistemima, u sličnom aspektu istraživao je i *vindicatio pignoris*. Sledi serija istraživanja o implikacijama rimskog prava u kodifikatorskom radu Valtazara Bogišića. Teme bliske filozofiji prava izdvajaju se u radovima o konceptu samopomoći, uticaju platonizma u pravnim izvorima,

* Naučni saradnik, Vizantološki institut SANU, Beograd; docent, Pravni fakultet Univerziteta Union, Beograd; e-mail: tamara.matovic@vi.sanu.ac.rs

o antičkim shvatanjima pravednosti i drugih etičkih kodeksa u svetlu hrvatskih srednjovekovnih izvora. U poslednjoj deceniji, posebno se bavio srednjovekovnim pravom – u grani kanonskog prava, zatim kao vizantijskim pravom i njegovim odjecima u pravnim sistemima srednjovekovnih jadranskih komuna, o prvobitnoj slovenskoj recepciji vizantijskog i, kroz njega, rimskog prava. Raznovrsni opus pruža se preko *ius commune* sve do modernih kodifikacija, koje je istraživao sa lucidnošću, s obzirom na svoju polimatiju.

U mojoj uspomeni, pored ostalih vrlina, ostaće izrazita skromnost profesora Petraka, kojeg smo 2016. godine ugostili u praznom Vizantološkom institutu SANU, u toku renovacije. I danas mi je u sećanju zadovoljstvo i zahvalnost, pristupačnost i prijatnost profesora Petraka, koji je bez i malo pažnje poklonjene vrućini, prašini i buci, bio odličan i nepristrasan sagovornik u razgovoru sa svojim mlađim kolegama. Porodici, o kojoj mi je uvek govorio, kolegama sa Fakulteta, studentima, kao i naučnoj zajednici, izražavam najdublje saučešće povodom smrti dragog profesora.

Dostavljeno Uredništvu: 10. aprila 2022. godine

Prihvaćeno za objavljivanje: 9. juna 2022. godine